

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

**Актуальні проблеми
вітчизняної та всесвітньої
історії**

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету
Випуск 12

Рівне – 2008

Збірник наукових праць

“Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії”

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 12. – Рівне: Рівненський державний гуманітарний університет, 2008. – 309 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор:

Постоловський Руслан Михайлович, кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук (м. Рівне).

Заступник головного редактора:

Шелюк Людмила Олександрівна, кандидат історичних наук, професор (м. Рівне).

Науковий редактор:

Троян Сергій Станіславович, доктор історичних наук, професор (м. Рівне).

Члени редколегії:

Гайбонюк Володимир Дорофійович, кандидат історичних наук, професор, Заслужений діяч культури України (м. Рівне).

Галуха Любов Юріївна, кандидат історичних наук, доцент (м. Рівне).

Давидюк Руслана Петрівна, кандидат історичних наук, доцент (м. Рівне).

Жилюк Сергій Іванович, доктор історичних наук, професор (м. Острог).

Литвинчук Анатолій Іванович, кандидат історичних наук, професор, Заслужений діяч культури України (м. Рівне).

Савчук Петро Оксентійович, кандидат історичних наук, професор (м. Рівне).

Степанков Валерій Степанович, доктор історичних наук, професор (м. Кам'янець-Подільський).

Стоколос Надія Георгіївна, доктор історичних наук, професор (м. Рівне).

Терешко Юрій Миколайович, кандидат історичних наук, доцент (м. Рівне).

Швецова-Водка Галина Миколаївна, доктор історичних наук, професор (м. Рівне);

Шеретюк Валерій Миколайович, кандидат історичних наук, доцент (м. Рівне).

Згідно постанови президії ВАК України часопис „Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії” визнано фаховим виданням у галузі історичних наук

Друкується за рішенням Вченої Ради Рівненського державного гуманітарного університету, протокол № 4 від 30 листопада 2007 р.

За достовірність фактів, дат, назв і т.п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не співпадати з позицією редколегії. Рукописи не повертаються.

Адреса редакції: 33027, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12.

Рівненський державний гуманітарний університет

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2008

10. Народна освіта і педагогічна наука в Українській РСР 1917-1967. – К., 1967.
11. Народне господарство УРСР. Статистичний збірник. – К.: Статистика, 1957.
12. Огнев'юк В. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку. – К.: Знання України, 2003.
13. Романець Л. Соціально-побутові умови освітян Вінниччини в 1944-1958 рр. // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Вип. XI. Серія: Історія: Збірник наукових праць. – Вінниця, 2006: с.258-261.
14. Сворак С. Становлення радянської системи освіти в західному регіоні України: традиції та проблеми. – К, 1998.
15. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України (далі - ЦДАВО України). – Ф.166.-Оп.15.- Спр.19.
16. ЦДАВО України. Ф.166.-Оп.15.-Спр.54.
17. ЦДАВО України. Ф.166.-Оп.15.-Спр.55.
18. ЦДАВО України. Ф.166.-Оп.15.-Спр.240.
19. ЦДАВО України. Ф.166.-Оп.15.-Спр.1250.
20. Центральний державний архів громадських об'єднань України (далі – ЦДАГО України). – Ф.2.-Оп.73.-Спр.82.
21. ЦДАГО України. Ф.1.-Оп.73.-Спр.157.
22. ЦДАГО України. Ф.1.-Оп.73.-Спр.270.
23. ЦДАГО України. Ф.1.-Оп.73.-Спр.1428.
24. Черник С. Советская общеобразовательная школа в годы Великой Отечественной войны. – М., 1984.

УДК 282:347.471.8 (477)

О. Ворон

ДОБРОЧИННА ДІЯЛЬНІСТЬ РИМО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В УКРАЇНІ

Церква як релігійна інституція має різноманітні форми прояву своєї присутності у суспільстві, однією з яких є її соціальне служіння, що виявляється, передусім, через добротинність. Актуальність теми обумовлена тим, що дослідження практикуючих соціальних проектів дає можливість з'ясувати напрямки та інтенсивність місіонерської діяльності Римо-Католицької церкви, на основі чого можна визначити ступінь її активності в незалежній Україні.

Зауважимо, що в працях сучасних українських дослідників означена проблема розглядається, але здебільшого узагальнено, зосереджуючись на проектах пов'язаних із бідністю, дитячою безпритульністю (Л. Филипович, О. Саган, В. Єленський, В. Климов, М. Мартинович, А. Колодний та ін.) оминаючи регіональні та конкретноорієнтовані проблеми, подоланням яких займається РКЦ.

Висвітлення цієї проблеми маємо переважно в журнальних і газетних статтях римо-католицьких видань („Парафіяльна газета”, „Воля з Волині”, „Колегія”), а також на Інтернет-сайтах релігійних місій України та спонсорських закордонних благодійних організацій.

Тому, завдання статті полягає у спробі визначити структурну мережу найбільшої релігійної Місії „Карітас-Спес”, її партнерських організацій та показати роботу специфічних соціальних проектів, що функціонують за сприяння Римо-Католицької церкви.

З моменту здобуття незалежності нашої держави, який збігається у часовому просторі із відновленням структурної мережі РКЦ, остання зіштовхнулася із проблемою здійснення такої місії. Це було пов'язано з тим, що тривалий час в суспільстві виховувалось (нав'язувалось) переконання в „досконалості” державної системи Радянського Союзу, громадяни якого не потребували жодної допомоги, а будь-які дії з боку Місій розцінювались, як підривання авторитету „передової” держави. Через те і склалося так, що харитативну діяльність, яка є серцевиною соціальної значущості Церкви, було цілковито заборонено. „Тому з падінням комунізму, – зазначає М. Мариневич, – Церква в деякому сенсі повинна була почати все з початку” [10, с. 66]. Посилаючись на слова В. Климова з цього приводу, варто зазначити, що навіть донедавна держава вважала справу церковного добродійництва та милосердя зайвою, оскільки державні органи самі справлялися з подібною місією і своєю діяльністю у сфері охорони здоров'я та роботою з соціально незахищеними верствами населення доведуть непотрібність втручання у ці проблеми ще когось, окрім державних структур [16, с. 123].

Більшість своїх проектів Римо-Католицька церква проводить за фінансової підтримки закордонних благодійних організацій і підрозділів міжнародної родини „Карітас”. Зокрема, це такі структури, як: „Карітас-Польща”, „Карітас-Італія”, дієцезіальний „Карітас” м. Мюнстер (Німеччина), „Карітас” м. Ессен (Німеччина), „Карітас-Франція” (Secours Catholique), „Карітас-Німеччина” (Deutscher Caritas Verband) та партнерські організації „Renovabis” (Німеччина), „Kirche in Not” (Церква у потребі – католицька гуманітарна організація), Мальтійська служба допомоги Німеччини, „The Queen of the Apostles Mission Association” (США), „Kindermissionwerk” (дитяча гуманітарна організація Католицької Церкви у Німеччині), Робоча група „Співробітництво у скрутні та катастрофах”, Допомога у разі катастроф (Німеччина), Європейська Рада у справах біженців і мігрантів.

За останні роки в напрямку допомоги особливо активізувала свою діяльність РКЦ через Релігійну Місію „Карітас-Спес”. Зазначена організація на сьогодні значно розширила свої масштаби і має понад 30 центрів у 12 областях України. Зокрема, робота регіональних центрів „Карітас-Спес” здійснюється у Бердичеві, Бердянську, Ворзелі, Городку, Дніпродзержинську, Дрогобичі, Житомирі, Запоріжжі, Зарічанах, Барі, Буртині, Камянець-Подільську, Оратові, Хмельницьку, Києві, Луцьку, Любарові, Малинові, Одесі, Олександрівці, Перечині, Харкові, Херсоні, Яблунці, Ярмолинцях, а також зареєстровані регіональні центри Львівської архієпископії та Камянець-Подільської дієцезії.

Станом на 2006 рік нараховується 7 дієцезіальних керівників „Карітас-Спес”, а відповідно і осередків Місії. Серед них Я. Нікель (керівник „Карітас-Спес” Львівської архієпископії), П. Гончарук (керівник „Карітас-Спес” Камянець-Подільської дієцезії), Р.Бурник (керівник „Карітас-Спес” Луцької дієцезії), З. Зайонц (керівник „Карітас-Спес” Харківсько-Запорізької дієцезії), М. Гуцал (керівник „Карітас-Спес” Одесько-Сімферопольської дієцезії), В. Пюра (керівник „Карітас-Спес” Київсько-Житомирської дієцезії) та Ф. Фегер (керівник „Карітас-Спес” Мукачівської дієцезії).

Як відомо, більшість соціальних проектів Римо-Католицької церкви направлені на допомогу дітям, безпритульним, людям похилого віку, хворим та зубожілим. Однак чимало сил зазначена релігійна інституція покладає на реалізацію специфічних проектів, які здебільшого направлені на подолання територіальних потреб.

В залежності від географічного розташування кожного окремого осередку „Карітас-Спес” реалізовує своєрідні види проектів (місцеві), що покликані вирішувати проблеми характерні певним регіонам. Приміром, з 1999 р. „Карітас-Спес-Україна” проводить програму допомоги мігрантам, опікуючись понад 400 мігрантами та біженцями. На 2003 рік було відкрито пункт поселення (Борислав, Львівської обл.) для 37 біженців-чеченців, консультативно-інформаційний та гуманітарний пункт допомоги у Києві, соціальна та юридична допомога надається і у Дрогобичі. Місія також опікується українськими громадянами, які виїхали працювати за кордон, надаючи їм посильну допомогу та дбаючи про їхній правовий захист. Реалізуючи такі проекти, „Карітас-Спес” завжди прагне співпрацювати з місцевими органами державної влади, подає свої проекти відповідним адміністраціям або міністерствам, діє спільно з прикордонною та міграційною службами [5, с. 4].

Певний час означена релігійна Місія надавала інформацію з питань працевлаштування за кордоном та здійснювала консультації з цього питання або направляла до організацій, які займаються виключно питаннями праці за кордоном та вирішують пов’язані з таким працевлаштуванням проблеми. Потреба у створенні такого органу була пов’язана із великою кількістю молодих людей, що постраждали від нечесних роботодавців за кордоном, а також із проблемою торгівлі людьми. Але, на жаль, ця діяльність проводилася лише до 2005 року в м. Луцьку. На сьогоднішній день у зв’язку із браком коштів така практика припинена.

Окрім того, чимало зусиль було направлено на усунення наслідків повені на Закарпатті. Організовувались безкоштовні обіди, надавалась і розподілялась гуманітарна допомога, кошти для закупівлі осушувальних машин. Також було виділено кошти для допомоги потерпілим з особистого фонду єпископа Антала Майнека (нині ординарій Мукачівської дієцезії), який розробив власні стадії надання допомоги [9, с. 2.].

Враховуючи проблему посиленої міграції, пов’язаної із працевлаштуванням за кордоном 1998 р., було створено благодійний фонд „Ворота у християнську Європу”, мета якого полягає у допомозі малозабезпеченій молоді та підвищенні її духовного рівня. Ініціатором створення фонду був священник Ужгородської парафії, референт з питань молоді Закарпатської Апостольської Адміністрації О. Пуш SJ. У рамках фонду також було створено молодіжну групу та засновано Форум католицької інтелігенції Закарпаття, що передбачав надання допомоги з працевлаштуванням [14, с. 4]. Для збільшення робочих місць „Карітас-Спес” за підтримки закордонних благодійних організацій, створює й так звані міні-підприємства, від діяльності яких частина прибутків спрямовується на харитативну справу, а частина – йде на виплату заробітної плати працівникам. Такі підприємства діють на Закарпатті та Оратові (пекарні), у Києві (швейна майстерня при Соціальному центрі), Хмельницькому (столярний цех).

Віднедавна, а саме з 2004 р., за підтримки „Карітас-Польща” та інших спонсорів у Бердянську при „Карітас-Спес-Бердянськ” розпочав роботу „Соціальний центр підтримки жінок”. Центр покликаний підтримувати та надавати консультації жінкам, що зазнають насильства у сім’ї, а також організація займається розповсюдженням інформації про негативні наслідки абортів, стаючи на захист ненароджених дітей. В цьому напрямку активно проводить роботу й Всеукраїнський благодійний фонд „За гідність людини”, який був заснований ординарієм Києво-Житомирської дієцезії Яном Пурвінським у 1992 році. У зв’язку із розширенням його діяльності 2000 року Фонд було реорганізовано у всеукраїнську благодійну організацію, а наступного року він став членом Європейського Інституту виховання сім’ї.

Зокрема, з метою профілактики небажаної вагітності фонд систематично організовує курси, завдання яких полягає навчити подружні пари засобів природного планування родини, також ним проводиться просвітницька робота серед молоді шкіл і вузів, роз'яснюються наслідки застосування засобів контрацепції [12, с. 4]. Практикується серед громад Римо-Католицької церкви й так зване духовне усиновлення (молитви за дітей, яким загрожує смерть у лоні матері) та Дні захисту ненароджених дітей.

Відтак, за сприяння чи безпосередньої участі РКЦ, систематично проводяться Дні захисту ненароджених дітей як на рівні парафій, так і держави. Така акція проходила у Кам'янець-Подільському кафедральному соборі, де демонстрували відповідні кінофільми („Життя до народження”, „Діти хочуть жити”), проводилась літургія [4, с. 7]. Щодо загальносуспільного заходу з участю представників держави і римо-католиків, то ним став XXII Міжнародний конгрес родини, який у травні 2006 року проходив під гаслом – „Родина – спільнота любові”. Цей конгрес був продовженням Конгресів родини, котрі з 80-х рр. XX ст. проходять у всьому світі. Метою таких конгресів є ґрунтовний аналіз та спільний пошук вирішення питань пов'язаних з родиною та подружжям (біоетика, дошлюбне виховання, волонтеріат та ін) з огляду на специфіку країни Конгресу. „Питання сім'ї, – як зазначив учасник конгресу, апостольський нунцій в Україні І. Юркович, – сьогодні дуже важливі як для України, так і для всього світу, адже це питання нашого майбутнього” [1, с. 1].

Також в Україні (Тернопільська обл.) діє Дім спеціальної опіки-переховування, де потерпілим жінкам від сексуального рабства надають юридичну, реабілітаційну та психологічну допомогу, а тих кому погрожують викрадачі, потайки вивозять. Такі проекти підтримує благодійний фонд „Regina Pacis”.

У травні 2004 року запрацював проект, скерований на допомогу в'язням. Цей задум належить добродійному підрозділу „Карітас-Спес” Харківсько-Запорізької дієцезії, який надає допомогу хворим та соціально-незахищеним в'язням Бердянської виправної колонії № 77. Крім цього, по можливості, організацією надається матеріальна допомога у одязом та продуктами харчування [19]. Раніше (на 2002 р.) „Карітас-Спес-Україна” вже співпрацював із трьома місцями позбавлення волі в Полтавській та Київській областях, надаючи допомогу лікарськими препаратами та літературою.

Ще одним важливим проектом „Карітас-Спес” (проводить Одеський регіональний центр Місії) є „Діти в'язниць”. Він здійснюється в дитячому будинку на території жіночої колонії в Одесі, де співробітники „Карітас-Спес” і добровольці молодіжного центру „Дон Боско” відвідують дітей ув'язнених матерів.

З метою забезпечення житла студентські молоді у Києві функціонує гуртожиток, який був відкритий у вересні 2004 року за допомогою німецької благодійної організації „Renovabis”. Такі ж гуртожитки діють в Мукачево та Ужгороді. Значимо, що на сьогодні рівень співпраці „Карітас-Спес” України та організації „Renovabis” відзначається особливою успішністю та інтенсивністю, підтвердженням чого є кількість проектів здійснених за її фінансової підтримки (за 2002 р. було профінансовано 172 проекти). Окрім того, що „Renovabis” опікується головним чином пасторальними, соціально-харитативними та розбудовчо-політичними проектами, організація солідарності сприяє партнерським зв'язкам та надає підтримку проектам, спрямованим на відродження церковного і суспільного життя у 27 колишніх комуністичних країнах [21]. В Україні „Renovabis” бере участь у фінансуванні будівництва нових храмів, семінарій, молитовних домів, надає моторизаційну допомогу священикам, різні стипендії. На протязі багатьох років важливим напрямком діяльності залишається робота з дітьми та молоддю, зокрема, дітьми-сиротами, „дітьми-вулиці” та дітьми, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС. Фінансування діяльності організації забезпечується всіма католицькими парафіями та приходами Німеччини, за рахунок збору з парафіян, пожертв, церковного податку та з суспільних джерел.

Надаючи матеріальну допомогу, РКЦ не забуває про духовний (релігійний) та культурний розвиток, що вдало поєднуються у практиці її добротинних організацій. Наприклад, перебуваючи в оздоровчих таборах чи спеціальному соціальному центрі, дітям організуються реколекції, оази, катехези, а також програми для розвитку здібностей і вмій.

Зокрема, із 2002 року у Вінниці діє католицький соціально-терапевтичний центр „Молодіжна Академія” ім. о. Піо при парафії Матері Божої Ангельської. Виховна програма центру спрямована на всебічний розвиток дітей та молоді з багатодітних, малозабезпечених чи проблемних родин. Програма побудована на трьох ідеалах – Бог, Честь, Вітчизна, та керується вченням католицької Церкви [6, с. 1].

У м. Бар Вінницької області в рамках реалізації проекту „Молодіжний християнський центр”, який розпочав роботу у 2002 році – приділяється увага християнському вихованню молоді через організацію альтернативних форм проведення вільного часу, відмінних від тих, що їх диктує сьогоденне суспільство. Це організація реколекцій, оаз для дітей та молоді. З 1992 р. в Коломиї

сестрами-урсулянками організовано роботу благодійного фонду „Святої родини”, метою якого є опіка над дітьми, охорона їхнього життя від зачаття до повноліття. Згодом було створено Школу природного планування родини та організовано родинну консультацію, двічі на місяць там батьки мали можливість слухати лекції з основ християнської віри і моралі, а молодь відвідувати реколекції [11, с. 4].

Також у всіх „Світлицях” дітям допомагають зробити шкільне домашнє завдання, після чого є час для забав, екскурсій, занять з катехізису. Серед основних завдань, які перед собою ставлять працівники „Світлиць” такі: допомога батькам у вихованні дітей в дусі моральності та християнських цінностей; підвищення відповідальності батьків за виховання власних дітей, популяризація у цьому руслі передового досвіду найкращих батьків; своєчасне виявлення дітей, які потребують допомоги, проведення з ними виховної роботи, влаштування екскурсій, вечорів відпочинку та ін. Крім того, у „Світлицях” дбають про інтелектуальний та фізичний розвиток дитини. Цьому сприяють катехези, розучування релігійних пісень, підготовка вистав. Для старших дітей є театральна студія, проводяться заняття з музики й танців, вивчаються іноземні мови [11, с. 4].

З допомогою „Карітас-Спес” організовуються літні відпочинки в оздоровчих центрах Місії. За 2004 р. релігійна Місія влаштувала відпочинок 2714 дітям, яких супроводжували 257 вихователів [18]. На протязі 2005 року за підтримки „Карітас-Спес-Україна” діти мали змогу відпочити у „Дитячому селищі”, що в Яблучниці (771 дит.), Харитативному центрі „Карітас-Спес-Олександрівка” (528 дит.) та центрі „Надія” в с. Зарічани, центрі в смт. Ворзель (88 дит.), центрі „Quo Vadis” „Карітас-Спес-Бердянськ” (254 дит.), в дитячому санаторії „Люстдорф” (закуплено 185 путівок дітям з порушеннями опорно-рухового апарату), який належить Міністерству охорони здоров'я України, на озері Світязь (120 дит.), а також в центрі, що належить ордену Францисканців (382 дит.), розташованому поблизу с. Зарічани. Особливістю відпочинку усіх названих таборів є обов'язкова молитовна програма, що направлена на духовний розвиток дітей.

Відпочинок за кордоном, як правило, організовують парафіяльні священики, використовуючи свої контакти із закордонними парафіями, організаціями і фондами – наприклад, польськими спільнотами. Такі відпочинки здебільшого проходять у релігійно-катехетичних таборах, де заодно дбають про фізичний розвиток дітей. Наприклад, у Варшаві щорічно проводяться програми „Міжнародної Парафіяди дітей та молоді”, куди часто скеровуються діти з римо-католицьких парафій (м. Острог) України. В Парафіяді синтезується віра та культура, що сприяє гармонійному розвитку людини. Тобто турбота акцентується на фізичному, інтелектуальному, духовному і творчому аспектах. В програмі передбачено проведення виставок художньо-прикладного мистецтва, зустрічей з спортсменами, поетами, письменниками, організовуються також музичні програми, екскурсії. Релігійне виховання проходить не у формі реколекцій чи днів зосередження, а певних духовних практик [3, с.14].

Крім того, парафіяльні осередки по можливості організовують відпочинок дітей у своїй місцевості. З цією метою в Україні функціонує „Соціально-культурний центр для дітей і молоді” при „Карітас-Спес-Бердянськ”, в якому займаються розвитком дитячих талантів. В центрі діє музичний гурток, діти мають можливість пограти в теніс та шахи, займаються образотворчим мистецтвом. Також у листопаді 2002 р. був створений Дитячий центр „Quo Vadis”, куди щоденно приходять 30 дітей з малозабезпечених, бідних та неповних родин. Всього у центрі 50 дітей, від 3 до 6 років [15].

Окрім власних, Місія бере участь у спільних соціально значущих проектах. Наприклад, співпраця ведеться з УГКЦ, де спільними зусиллями розповсюджуються хлібобулочні вироби „дітям вулиці” у м. Києві (римо-католицький „Карітас-Спес” надає транспорт, а греко-католицький „Карітас-Київ” займається випічкою), протестантськими спільнотами, державою. Також РКЦ разом із баптистами та адвентистами у 2004 р. надала фінансову допомогу для оздоровлення дітей київській міськраді [13, с. 11].

Отже, соціальні проекти Римо-Католицької церкви в Україні мають широкий спектр допомоги, яка направлена не лише на подолання матеріальних труднощів, а й на забезпечення духовного розвитку та спроможності самостійно долати проблеми. Разом з тим, вже започатковані задуми удосконалюються та, по можливості, розповсюджуються на раніше неохоплені регіони.

Джерела та література

1. Апостольський нунцій в Україні переконаний, що питання сім'ї є невідкладним <http://catholicmedia.org.ua/content/view/175/3.11.07.2006>
2. „Будьте ж милосердні...”: Добродійна діяльність релігійних організацій // Людина і світ. – 2004. – № 4. – С. 38–43.
3. Гандзілевська Г. Парафіяда – джерело правди, добра і краси // Воля з Волині. – 1999. – Верес.– жовт. – С. 11–14.
4. День захисту ненароджених дітей в парафії РКЦ // Агенція релігійної інформації. – 1996. – № 23. – С. 7.
5. Єрмак І. І ти відновиш обличчя землі // Парафіяльна газета. – 2003. – № 33. – С. 1, 4.
6. Знову працює „Молодіжна Академія” // Парафіяльна газета. – 2004. – № 32. – С. 1.
7. Косуха П. Свобода релігійної діяльності – то свобода соціального добродійства // Віче. – 1996. – № 8. – С. 108–118.
8. Колодний А. М. Феномен релігії: природа структура, функціональність, тенденції. – К.: Світ знань, 1999. – 52 с.

9. Майнек А. Можна почати все спочатку // Парафіяльна газета. – 1998. – № 22. – С. 1–2.
10. Маринович М. До проблеми релігійної свободи в Україні: місцеві церкви і закордонні місіонери // Сучасність. – 1997. – №2. – С. 64–69.
11. Маркевич Ф. Світло „Світлиці” // Парафіяльна газета. – 2005. – № 4. – С. 4.
12. Самборська Г. Фонд „За гідність людини” розширює свою діяльність // Парафіяльна газета. – 2001. – № 3. – С. 4–5.
13. Филипович Л., Саган О. Релігійна ситуація в Україні: стан і головні проблеми 1-го півріччя 2004 року // Людина і світ. – 2004. – № 9. – С. 2–12.
14. Фонд створено – робота попереду // Парафіяльна газета. – 1998. – № 9. – С. 4.
15. Центр соціально-культурний для дітей та молоді http://www.caritas-spes.berdyansk.net/ukr/txt_projects/sots_molod.htm 02.11.2006
16. Церква і політика: від президентських виборів 2004 року до парламентських виборів 2006 року. // Матеріали круглого столу 17–18 лютого 2005 року / Упорядники А. Колодний, Л. Филипович. – К., 2005. – 150 с.
17. Церква і соціальні проблеми. Енцикліка „Сотий рік”. // Матеріали міжнар. наук. конф. / Упор. Кучерявий В. – Л., 1993. – 552 с.
18. Карітас-Спес-Україна. – <http://www.caritas-spes.org.ua/> 21.11.2005
19. Карітас-Спес-Бердянськ. – http://www.caritas-spes.berdyansk.net/ukr/txt_projects/viyazny.htm 02.11.2006
20. Робоча група „Співробітництво у скруті та катастрофах”. – <http://www.uni-wuerzburg.de/missio/institut/gruppen.html#cinad>
21. Renovabis (Німеччина). – <http://www.renovabis.de/>

УДК 23/28
Ф - 53

С. Филипчук

Участь українських християнських партій у парламентських (1998, 2002, 2004 рр.) і президентських (2006 р.) виборах

З відновленням незалежності України і донині існувало вісім християнських політичних партій. Це – Всеукраїнське об'єднання християн, Християнсько-демократичний союз, Республіканська християнська партія, Українська християнсько-демократична партія, Християнська демократична партія України, Християнсько-ліберальна партія України, партія «Християнський рух» та Соціально-християнська партія.

Проблема аналізу діяльності партій християнського спрямування характеризується слабким інтересом з боку більшості дослідників. Але, зважаючи на високий рівень впливовості християнських партій у багатьох країнах світу, тією чи іншою мірою накреслення проблеми українських християнських партій в публікаціях В. Єленського, В. Журавського, П. Фещенка, М. Кирушка, М. Рибачка, А. Романюка, С. Здіорука та ін. все ж є. Особливої уваги заслуговує дисертація О.М. Грицини, яка на сьогодні є єдиним ґрунтовним дослідженням з проблеми, щоправда з політологічного погляду.

Метою статті є аналіз участі християнських партій у парламентських та президентських виборах періоду незалежної України.

Природно, що для здійснення своїх програмних положень, кожна партія прагне досягти влади. Не є винятком і християнські партії України, адже якби вони не брали участі у виборах та не виявляли б активності у політичному житті країни – їхні декларації залишилися б пустими словами, зафіксованими лише на папері. У парламентських виборах 1998, 2002 та 2006 рр. досліджувані нами партії брали участь: хто одноосібно, а хто входячи до складу потужних блоків партій.

Відомо, що найкращим показником впливовості партій, є результати участі в парламентських виборах. Однак мажоритарна система, що діяла в Україні до 1998 року, не дозволяла партіям стати повноцінними суб'єктами політичного життя країни. Так, до місцевих та навіть Верховної Ради були обрані депутати від християнсько-демократичних партій, але чисельно це було досить мало, щоб говорити про певні тенденції. Тому в нашому дослідженні варто зупинитися на аналізі результатів, які отримали християнські партії на виборах до Верховної Ради 1998, 2002 рр., що проходили за пропорційно-мажоритарною системою, та 2006 рр., коли після прийняття Закону України Про внесення змін до Закону України "Про вибори народних депутатів України" [6, с. 449] вибори були цілковито партійними.

На жаль, результати для досліджуваних нами партій не були задовільними. У виборах 1998 року брали участь 4 християнські партії: УХДП, ХДПУ, ХНС і РХП.

Так, УХДП та ХНС утворили виборчий блок “Вперед, Україно!”. За результатами виборів блок партій отримав 1,7384% голосів виборців. “Вперед, Україно!” висунув 59 кандидатів у народні депутати України в одномандатних виборчих округах, з яких жодного не було обрано народним депутатом України [12, с. 23].

З М І С Т

Розділ 1. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

<i>О.Удовенко, М.Юрій</i> КОЗАЦТВО ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН	3
<i>О.Лобко</i> ПОСЕСІЯ В РОСІЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ (НА ПРИКЛАДІ ОРЕНДИ ЗЕМЛІ В ТЕПЛИЦЬКО – БУБНОВЕЦЬКО – СИТКОВЕЦЬКОМУ МАЄТКУ РОДИНИ ПОТОЦЬКИХ СЕРЕДИНА ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТ.)	16
<i>О.Шмид</i> ЗЕМЕЛЬНА РУСИФІКАЦІЯ ВОЛИНИ ПІСЛЯ ПОЛЬСЬКОГО ПОВСТАННЯ 1863 РОКУ	25
<i>Г.Потапшнікова</i> ОСОБЛИВОСТІ КОНТРАБАНДНОГО ПРОМИСЛУ НА ПРАВОБЕРЕЖНІЙ УКРАЇНІ У КІНЦІ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.....	30
<i>І. Міляевич</i> РОЛЬ ВОЛИНСЬКОГО ЗЕМСТВА У ФОРМУВАННІ СИСТЕМИ МІСЦЕВИХ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ	33
<i>О.Колесник</i> ЦЕРКОВНЕ ПРОПОВІДНИЦТВО ЯК САМОБУТНІЙ ДУХОВНИЙ ЖАНР (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЧАСОПИСУ „ПОЛТАВСКИЕ ЕПАРХИАЛЬНЫЕ ВЕДОМОСТИ”)	40
<i>А.Киридон</i> ДЕРЖАВА – ЦЕРКВА – СУСПІЛЬСТВО В РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ ПЕРІОДУ 1917 – 1930-Х РОКІВ: МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	46
<i>В.Милуць</i> В. ЛИПИНСЬКИЙ І ЦЕРКВА.....	54
<i>П.Долганов</i> ЗАХИСНА ЕКСПАНСІЯ: ЕКОНОМІЧНИЙ НАЦІОНАЛІЗМ У ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ В МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД	57
<i>В.Власенко</i> КОСТЬ МАЦІЄВИЧ НА ЧОЛІ БЮРО ПРАЦІ УКРАЇНСЬКОГО РЕСПУБЛІКАНСЬКО-ДЕМОКРАТИЧНОГО КЛУБУ В ПРАЗІ	63
<i>М.Гон</i> ЄВРЕЇ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ АВТОРИТАРНИХ/ТОТАЛІТАРНИХ РЕЖИМІВ (ДРУГА ПОЛОВИНА 1930-Х – ПОЧАТОК 1940-Х РОКІВ).....	68
<i>Л.Романець, І.Романюк</i> МАТЕРІАЛЬНО-ПОБУТОВІ УМОВИ ПРАЦІ ПОВОЄННОГО УЧИТЕЛЬСТВА УКРАЇНИ	72
<i>О. Ворон</i> ДОБРОЧИННА ДІЯЛЬНІСТЬ РИМО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В УКРАЇНІ	76

<i>С.Филипчук</i> УЧАСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ХРИСТИЯНСЬКИХ ПАРТІЙ У ПАРЛАМЕНТСЬКИХ (1998,2002, 2004 рр.) І ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ (2006 р.) ВИБОРАХ	80
<i>В.Виткалов., О.Граб</i> ОСВІТА УКРАЇНИ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	85
<i>Ю.Гриценко</i> УКРАЇНО-ІНДІЙСЬКІ СТОСУНКИ: СТАНОВЛЕННЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН.....	91

Розділ 2. ІСТОРІЯ ВОЛИНИ. КРАЄЗНАВСТВО

<i>Л.Казначеева</i> СТРУКТУРА ТА ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ДВОРЯНСЬКИХ ІНСТИТУЦІЙ ВОЛИНСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ (60 - ТІ РОКИ ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТ.)	97
<i>Я.Цецик</i> ДІЯЛЬНІСТЬ УНДО НА ВОЛИНІ У КОНТЕКСТІ ЗМІНИ ПОЛІТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ ПАРТІЇ (ДРУГА ПОЛОВИНА 1935-1939 РР.)	104
<i>В.Борщевич</i> УКРАЇНСЬКИЙ СВЯЩЕНИК НИКАНОР ПАШКЕВИЧ (ДО СТОРІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)	113

Розділ 3. ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ. ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН І ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ

<i>К.Ерофеев</i> КАЛЬВИНИЗМ В САНКТ-ПЕТЕРБУРГЕ: ИСТОРИЯ И СОВРЕМЕННОСТЬ(ИСТОРИКО-ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ)	120
<i>С.Дегтярьов</i> ЧИНОВНИКИ СУДОВИХ УСТАНОВ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ У КІНЦІ ХVІІІ – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНИ ХІХ СТ. (НА ПРИКЛАДІ І МАТЕРІАЛАХ ПОВІТОВИХ СУДІВ)	123
<i>Ю.Федорик</i> АНТИУНІАТСЬКА ПОЛІТИКА ЦАРСЬКОЇ ВЛАДИ В КІНЦІ ХVІІІ – ХІХ СТ., ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНО-РЕЛІГІЙНІ ВІДНОСИНИ НА КОЛИШНІХ СХІДНИХ ЗЕМЛЯХ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ.....	129
<i>С.Атаманенко</i> РОЗВИТОК ІММІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ США В ПЕРІОД ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ І РЕКОНСТРУКЦІЇ.....	135
<i>С.Косяк</i> НІМЕЦЬКИЙ КОЛОНІАЛЬНО-ТОВАРИСЬКИЙ РУХ 70-Х – ПОЧАТКУ 80-Х РОКІВ ХІХ СТ.	138
<i>Н.Плюта</i> ФРАНЦУЗЬКИЙ КОЛОНІАЛІЗМ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТ.: ТЕРИТОРІАЛЬНЕ РОЗШИРЕННЯ ТА ІДЕОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ	141

<i>Т.Телькієна</i> СИСТЕМА НАРОДНОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА У ФРАНЦІЇ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.: ПОГЛЯД РОСІЙСЬКИХ КОНСЕРВАТОРІВ	150
<i>Д. Ласкавий</i> АНГЛО-ПЕРСЬКА НАФТОВА КОМПАНІЯ І ТОВАРИСТВО «БРАТИ НОБЕЛЬ»: НОВІ МОТИВИ АНГЛО-РОСІЙСЬКОГО СУПЕРНИЦТВА В ПЕРСІЇ (1910 – 1913)	156
<i>О.Ворон</i> СОКОЛЬСЬКИЙ РУХ У ПЕРІОД ІСНУВАННЯ ЧЕХОСЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ	164
<i>М.Карпенко</i> РОЛЬ КИТАЙСЬКИХ Й ІНШИХ ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНИХ ФОРМУВАНЬ У ЗАВОЮВАННІ ТА УТРИМАННІ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ В СІЧНІ – ТРАВНІ 1919 Р.	169
<i>Н. Венгер</i> МЕНОНІТСЬКЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА СОЦІАЛЬНІ КОНФЛІКТИ В РОСІЇ У 1917-1920 рр. (НА ПРИКЛАДІ ПІВДЕННОРОСІЙСЬКИХ ГУБЕРНІЙ)	175
<i>О.Нагорнюк</i> РОСІЙСЬКИЙ ФАКТОР У ВИБОРАХ ДО ЗАКОНОДАВЧИХ ІНСТИТУЦІЙ ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ (1920-ті – 1930-ті РР.)	183
<i>О.Давлстов</i> НЕУРЯДОВІ МОЛОДІЖНІ ОРГАНІЗАЦІЇ "ІІІ РЕЙХУ" І ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА УРЯДУ А.ГІТЛЕРА (1933-1936)	188
<i>Л. Коваленко</i> ВИСВІТЛЕННЯ ПАДІННЯ БЕРЛІНСЬКОЇ СТІНИ В МАТЕРАЛАХ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	193
<i>S. Wilk</i> WYKORZYSTANIE INTERNETU PRZEZ ADMINISTRACJĘ PUBLICZNĄ I ELITY POLITYCZNE W RELACJACH Z MIESZKAŃCAMI WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO	198
<i>В.Пінцак</i> ПРИДНІСТРОВСЬКИЙ КОНФЛІКТ ЯК ФАКТОР УСКЛАДНЕННЯ ТРАНСКОРДОННИХ ВЗАЄМИН УКРАЇНИ	207
<i>О.Неприцький</i> ВЕЛИКА БРИТАНІЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ НАПРИКІНЦІ ХХ СТ.	210
<i>В.Газін</i> НОВА БАЛКАНСЬКА КРИЗА НА РУБЕЖІ СТОЛІТЬ	214
<i>В.Завадський</i> ВСТУП КРАЇН БАЛТІЇ У ЄС ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВЧОЇ БАЗИ (1991-2004)	220
<i>Г.Роціна</i> ФАКТОР ІНОЗЕМЦІВ В СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ТА ЕКОНОМІЧНОМУ ЖИТТІ НІМЕЧЧИНИ	226
<i>М.Кабачинський</i> ІСТОРИЧНИЙ ШЛЯХ ПРИКОРДОННИХ ВІЙСЬК РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ (Із циклу “Історія прикордонних структур зарубіжних країн”).....	237

Розділ 4.
ПОЛІТИЧНІ ІДЕЇ ТА ПРОЦЕСИ В ІСТОРИЧНОМУ КОНТЕКСТІ.
МЕТОДОЛГІЯ, ІСТОРИОГРАФІЯ ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО

<i>Я.Кравченко</i> ПРОБЛЕМИ ПОЛЬСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ КІНЦЯ ХVІІІ - ХІХ СТ. У ПРАЦЯХ ФРАНЦУЗЬКОГО ІСТОРИКА ДАНІЄЛЯ БОВТА	244
<i>О.Кіян</i> ІСТОРИЧНА ГЕОГРАФІЯ В НАУКОВІЙ СПАДЩИНІ ВОЛОДИМИРА АНТОНОВИЧА	248
<i>Є.Сінкевич</i> ЛЬВІВСЬКЕ ІСТОРИЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ. ДО ПРОБЛЕМИ ПОРІВНЯННЯ З КРАКІВСЬКОЮ І ВАРШАВСЬКОЮ ІСТОРИЧНИМИ ШКОЛАМИ	254
<i>В.Яремчук</i> УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОТВОРЕННЯ В АЛЬТЕРНАТИВНИХ КОНЦЕПЦІЯХ УКРАЇНСЬКИХ РАДЯНСЬКИХ ІСТОРИКІВ (СЕР. 50-Х – ПОЧ. 70-Х РОКІВ).....	257
<i>В.Михайлов</i> УКРАЇНСЬКА СВІТСЬКА РУКОПИСНА КНИГА ХVІІ - ХVІІІ СТОЛІТТЯ В НАУКОВОМУ ДОРОБКУ О.АПАНОВИЧ	261
<i>Б.Острогорова</i> КОНТРОВЕРСІЙНІСТЬ ДИСКУРСУ ПОСТМОДЕРНУ	266
<i>М.Ślęzak</i> PRAWA MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH W POLSCE W ŚWIETLE USTAWY O MNIEJSZOŚCIACH NARODOWYCH I ETNICZNYCH ORAZ O JĘZYKU REGIONALNYM.....	272
<i>В. Szegda</i> MNIEJSZOŚCI NARODOWE A POLSKIE MEDIA W PRACACH SEJMOWEJ KOMISJI MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH I ETNICZNYCH IV KADENCJI SEJMU RP (ze szczególnym uwzględnieniem mniejszości ukraińskiej).....	275
<i>С.Троян</i> ПРОБЛЕМИ НІМЕЦЬКОГО КОЛОНІАЛІЗМУ: ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА	279
<i>О.Северова</i> ПОЛЬСЬКЕ ПИТАННЯ В ПЛАНАХ ТА ПРОГРАМАХ ДЕКАБРИСТІВ	284

Розділ 5.
МАТЕРІАЛИ ТРЕТЬОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
„ЕВОЛЮЦІЯ ВІЙСЬКОВОГО МИСТЕЦТВА”
(1 – 2 листопада 2007 р., м. Рівне)

<i>І.Марчук, В.Мушировський</i> КОЛЕКЦІЯ ЗБРОЇ РІВНЕНСЬКОГО ОБЛАСНОГО КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ	287
<i>Ю.Візітів</i> КОРОТКИЙ СЛОВНИК ВІЙСЬКОВОЇ ФОРМИ, СПОРЯДЖЕННЯ ТА ЗБРОЇ	295

**Розділ 6.
РЕЦЕНЗІЇ, АНОТАЦІЇ, РЕФЕРАТИ ТА ОГЛЯДИ**

Ю.Войцехівський

Юрій Лизогуб: ЩЕ НЕ ПРОЙДЕНО ШЛЯХ!

(До ювілею доктора історичних наук, професора ЮРІЯ МАРКОВИЧА ЛИЗОГУБА)299

О.Прищеп

СТОРІНКИ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО КРАЄЗНАВСТВА
В ОСТАННІЙ ПРАЦІ Г.С.ДЕМ'ЯНЧУКА

(Рец.: Дем'янчук Г.С. Українське краєзнавство: сторінки історії

/Г.С.Дем'янчук, Б.Г.Дем'янчук, А.Г.Дем'янчук. – К.: Вид. центр “Просвіта”, 2006.

– 296 с. – Бібліогр.: с. 247-253.) 301

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ 302

ЗМІСТ 304

Наукове видання

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Збірник наукових праць

Випуск 12

Відповідальний за підготовку збірника до видання – С.С. Троян

Відповідальний за випуск – В.М.Шеретюк

Комп'ютерна верстка – С.С.Троян

Обкладинка – О.Я.Тарасюк

Підписано до друку 5. 01. 2008 р. Папір офсетний. Гарнітура “Times New Roman”. Наклад 100. Обліково-видавничих аркушів 32,94. Віддруковано засобами оперативної поліграфії ПП Самборський І.О., вул. Толстого, 3, м. Рівне, Україна, 33028.

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету: Збірник наукових праць. – Рівне: РДГУ, 2008. – Випуск 12. – 309 с.